

ELOFIZETES
HELYBEN ES VIDÉKEN
Egy évre ... 180 Lei.
Fél évre ... 90 Lei.
Egy negyed évre 45 Lei.
Egy hóra ... 15 Lei.

Hirdetések
árazabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 88.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat

Bulvardul Regela Ferdinand
I. (József 16h-ut) 23

TELEFON-SZÁM 184.

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Péntek, augusztus 12.

A prefektus kinevezési joga.

(Vita a közigazgatási bizottság új tagjairól. — Jelentés a felekezeti iskolák tanítási nyelvéről.)

Tegnap este 6 órakor tartotta Aradváros közigazgatási bizottsága rendes havi ülését Radu Pancu prefektus elnöklete alatt, aki üdvözölte a bizottság új tagjait. Napirend előtt dr. Borneas Julián ügyvéd szólalt fel és kijelentette, hogy tudomása szerint a prefektusnak nincs jogában a közigazgatási bizottság tagjait kinevezni, csak előterjeszti őket kinevezésre a belügyminiszteriumnak. Az illetlen bebizonyították dr. Borneasnak, hogy a 2. számú dekretum értelmében a prefektusnak jogában áll a közigazgatási bizottság tagjait kinevezni. Dr. Borneas ezután azt ajánlotta, hogy a jövő iskolai évben az állami elemi iskolákban hetenként legalább két órán át tanítsák az állam nyelvét, hogy az ifjúságnak alkalma legyen a román nyelvet elsajátítani. Moldován József tanfelügyelő bejelentette, hogy megállapítást nyert, miszerint a római katolikus iskolában és két szerb iskolában nem tanították az elmúlt iskolai évben az előírt román történelmet. Azonkívül a zsidó elemi iskolában dacára annak a rendeletnek, hogy a nemzetiségi iskolákban a saját nemzetiségű nyelven tanítsanak, ezzel szemben magyar nyelven tanítottak. A fentiekről Moldován tanfelügyelő jelentést tett a közoktatásügyi miniszternek. Radu Pancu prefektus tudomására adta a közigazgatási bizottságnak, hogy a gáji utak nagyon rossz állapotban vannak, s ezért felhívta a város vezetőségét a gáji utak rendbehozására. Az ülés a késő esti órákban ért véget.

A fogolyesere.

(Augusztus 13-ikán kezdődik.)

BUDAPEST. Az oroszokkal a fogoly- és tusz-csere augusztus 13-án kezdődik.

BUDAPEST. Rigában a magyar és orosz hadifoglyok kicseréléséről és a 400 magyar kommunistának Oroszországba való szállításáról szóló szerződést mindkét fél ratifikálta. Az okmányok kicserélése a napokban történik meg. Amint a szerződés életbelép, annak végrehajtását nyomban megkezdik. Elsősorban a legénységi állománybeli magyar hadifoglyokat szállítják haza. Az első transzportot mind-

két részről egy héten belül állítják össze. A csere közvetítésére egy semleges államot, valószínűleg Németországot fogják fel-

kérni. A hadifogoly magyar tisztek és polgári egyének kicserélésére a legénység hazaszállítása után kerül a sor.

Békét és nyugalmat. Hogy történik Baranya kiűritése?

BELGRÁD. Pécs és Baranya kiűritésével kapcsolatban azt a kérdést is tárgyalják, mi történjék azokkal, akik el akarják hagyni a baranyai területet. Ezek száma körülbelül ötezer. Linder Béla ebben az ügyben memorandumot terjesztett a szerb kormány elé. Valószínű, hogy ezek továbbra is megmaradhatnak délszláv területen, de az ország belsejébe kell menniük. Más forrás szerint a baranyai menekültek nem kapnak menedéj jogot Jugoszláviában, csupán kivándorlási utlevéllel látják el őket a jugoszláv hatóságok a kiűrités foganatosításakor.

BUDAPEST. Pálffy Zoltán pécsi pénzügyigazgató egy újságról elmondta, hogy a magyar imperium alatt a pécsiek fél évig nem fognak adót fizetni és a szerbeknek befizetett adót beszámítják. A kiűritendő területeken egyféle pénz lesz. Végül kijelentette, hogy egy évre elegendő dohánymenyiséget visznek el Pécsre.

BUDAPEST. Az antant kárbecslő bizottsága Szeged vidékére utazik, hogy megállapítsa a francia megszállás által okozott károkat. A bizottság most Békéscsabán van, majd sorra járja a békéscsaba környéki községeket, hogy a román megszállás által okozott károkat felbecsülje. A Tisza-Maros szögének kiűritését még nem kezdték el a szerbek. Királyhalmon a szerb katonaság utrakészen vár a kivonulásra.

A magyar berendezkedés.

BUDAPEST. A trianoni békeszerződés szellemében megtörtént az antant részéről minden intézkedés a szerbek által megszállt baranyai területek és a bajai háromszög visszaadására. Az átvételre vonatkozóan a kormány köréből a következőket jelentették ki:

— A szerb kormány teljes lojalitással igyekszik megfelelni kötelezettségének s eddig nem mutatkoznak olyan akadályok, amelyek komplikációt jelentenének. Az antant a békeszerződés alapján veszi megbízottai utján a történelmi funkciót. Azt hisszük, az átadás ebben a hónapban simán megtörténhetik. Elsősorban Pécs városát

és a szénbányatelepeket vesszük át. A magyar hadsereg békefelkészülési csapatai magyar-, francia, angol és olasz tisztek vezetésével vonulnak be s a szerb csapatokkal kölcsönös tisztelgessel üdvözlik egymást. A szerb kormány biztosító csapatokat helyez el a bányákban a magyar kormány és a legfelső tanács beleegyezésével s a szerb őrség meghatározott ideig területiális kedvezményt élvez. A magyar hatóságok átveszik a közigazgatást, a postát, vasutat, bíróságokat és a város, valamint a fel szabadító részek fölött a teljes magyar imperiumot.

— Kifejezett amnesztiát nem viszünk magunkkal, mert erre nincs szükség. Mi sem akarunk atrocitásokat s be fogjuk bizonyítani, hogy az agitációnak, mely oly nagy dühvel folyt ellenünk, nem volt igaza. Békét és nyugalmat viszünk a sok megpróbáltatás után. A polgári és katonai hatóságok proklamációkban fogják kihirdetni, hogy mindenki biztosítottan tekintheti egyéni szabadságát, a félrevezetett emberek vétkeivel szemben a legmesszebbmenő elnézést tanusítjuk s csupán azokat vonjuk törvény előtt rendes bírói eljárás útján felelősségre, akik a magyar állam ellen követtek el büntetendő cselekményeket. Mi nem az üldözés korbácsával meggyünk Baranyába, hanem a megbocsátás és megértés szavát érvényesítjük.

— Mialatt Pécsen berendezkedünk, a további felszabaduló területeket vesszük át. Arról szó sincsen, hogy néhány hét múlva kitűznék a választást. A lakosságot egyelőre izgalomnak nem kívánjuk kitéteni. A választásokra — az októberi általános választójog alapján — valószínűen pár hónap múlva kerül a sor, mikor már a nyugalom visszatért s kellő módon demonstrálta a kormány, hogy az országban éppugy, mint szomszédaival békét akar s az a célja, hogy a termelést az egész vonalon előmozdítsa.

A magyar kormánybiztos a határon

A szerbek által kiűritendő területek kormánybiztosa dr. Ki-

szely Gyula tegnap a magyar-jugoszláv határra utazott. A kiűrités a jövő hét folyamán kezdődik és augusztus végére feltétlenül befejeződik. A kiűritendő területekre Patacsi Dénes, Meskó Zoltán és Kószó István képviselők miniszteri biztosokként utaznak le a politikai misszióval egyfelől a politikai helyzet ismertetése, másrészt a politikai ellentétek kiegyenlítése céljából.

Együtt a spanyolokkal.

(Franciaország és Marokkó. — Maura lesz a spanyol miniszterelnök.)

PÁRIS. A spanyolok marokkói kudarcáról írva a Petit Parisien kiemeli annak szükségességét, hogy Franciaország Észak-afrikában együttesen cselekedjék Spanyolországgal.

PÁRIS. Alfonz spanyol király két órás kihallgatáson fogadta Maurát. Azt hiszik, hogy a kormány helyén marad, de kibővül a konzervatívok képviselőivel.

MADRID. A spanyol király Maurát bizta meg kabinet alakítással. Még nem tudják, vajjon Maura elfogadja-e a megbízatást?

PÁRIS. A Monte Arruitnál levő spanyol hadoszlop még mindig veszedelmes helyzetben van. A Ka dorban levő csapatok 11 napig hősiessé ellenálltak a számbeli fölényben levő ellenségnek. Két spanyol hadoszlop sikeresen előretört és az előretört csapatokat ellátta élelmiszereivel.

Az angolok letartóztattak Kölnben egy német képviselőt.

BERLINN. A Deutsche Allgemeine Zeitungnak jelentik Kölnből: Tegnap az angolok az ok megnevezése nélkül Kölnben a nyílt utcán letartóztatták dr. Quatz titkos tanácsost, birodalomgyűlési képviselőt. Dr. Quatzot a villamos vasuton, amikor bediktálta címét a kalauznak, hogy tanu legyen angol utasok és a kalauz között felmerült vitás ügyben, angol ügynökök letartóztatottak nyilvánították. A képviselő hivatkozva immunitására vonakodott a letartóztatást tudomásul venni. Az angol ügynökök ekkor angol katonaságot hívtak segítségül és így a képviselő a fegyveres erőnek engedelmessége, kénytelen volt a vasúti állomás parancsnokságához menni. Itt feljegyezték címét és azonnal szabadon bocsátották.

Nyugatmagyarország átvétele.

(Három szabad város lesz.)

BÉCS. Davy osztrák külügyi osztályfőnök, a Burgerland tartományi kormányzója Sopronba utazott, hogy Ausztria nevében véglegesen átvegye Nyugatmagyarországot. Davy szerint az olaszok különösen a Nyugatmagyarországon levő értékek megőrzésében támogatják az osztrákokat. A terv az, hogy Nyugatmagyarországot közigazgatásilag három szabad városra, amelyek Sopron, Vasvár és Ruszt, azonkívül nyolc kerületre osztják be 345 községgel. A program szerint Ausztriának augusztus 26-ának estéig kell átvennie Nyugatmagyarországot.

BUDAPEST. Sopron város lakossága körében a Nyugatmagyarország átadásáról szóló hírek következtében egyre növekszik a nyugtalanság. Tegnap délelőtt a bankokat valósággal megrohanták a betétek kiadása miatt, mert attól tartottak, hogy a megszállás esetén a befizetett összegeket a rossz árfolyamu osztrák koronákban fizetik vissza.

A sörmilliomosok.

(Haggenmacher és Dreher halála.)

Az Aradi Közlöny tegnapi száma rövid táviratot közölt, amely arról szólt, hogy Haggenmacher Károly, a budapesti ismert sörgyáros budai villájában fölbőlte magát és nyomban meghalt. Nemrég egy másik budapesti sörgyáros, Dreher Antal, a világhírű Dreher-sörgyár főnöke Bécsben 73 éves korában meghalt. Az elhunyt szerencséskezű utódja volt apjának: Dreher Antal Ferencnek, aki a hatalmas cég alapjait megalapította. Fia jelentékenyen megnövelte a gyárat, a családi vagyont is. Azonkívül egy új téren tette ismertté a Dreher nevet: a zöld gyepen. A piros-fehér csikos dzseki gyakran lárt elől a versenyben. Két ízben Derbyt is nyert a Dreher-istálló. Nagyszerű istálló maradt Dreher Antal halálával, amely előreláthatólag nem oszlik fel, mert az elhunyt fia éppen olyan lelkes híve a lófiatásnak, mint az apja volt.

A Dreher-családot közeli rokoni kötelék fűzi a másik hatalmas sörmilliomos családhoz: a Haggenmacherhez. A napokban Budapesten öngyilkos lett Haggenmacher Károly családja arról is nevezetes volt a háború alatt, hogy a kiterjedt családnak egyik férfitagja sem vett részt a háborúban. A Haggenmacherek dacára annak, hogy teljesen magyarokká asszimilálódtak, magyarul is beszéltek, megtartották svájci állampolgárságukat. Régi családi tradíció volt náluk, ha valamelyik Haggenmacher felesége anyának érezte magát, Svájcba költözött és ott szülte meg gyermekét. A Haggenmacherek azután természetesen valamennyien svájci állampolgárok maradtak. A két sörkirály, a világhírű sörgyárak főnökei meghaltak. Az egyik önkézzel vetett véget életének, mert ugylátszik a mérhetetlen vágyon sem mindig holdgát, a másikat öregkorában szöktette el a halál. A sörvivők pedig ezután sem fogják a hiányt érezni, amit a két sörkészítés terén érdemdes ur hagyott maga után. A két sörgyár üvegjein továbbra is rajta marad a tarka címke: Dreher, illetve — Haggenmacher.

A borzalom éjszakája. Hatalmas robbanás a póla kikötőben.

PÓLA. A múlt hét szombatjától vasárnapjára virradó éjszakán Póla és környékének lakosságát borzalmas esemény tartotta izgalomban. A Vallenga-öbölben levő olajfa-szigeten nagy munió raktárak vannak, amelyekben nagymennyiségű munió van felhalmozva. A vasárnapra virradó éjjel a munió raktárak egyike a levegőbe repült. A raktár közelében az Albatros nevű uszályhajó állott, amelyen 150 tonna ballistit volt heraktározva. Az Albatros lángba borult és a lángok átsaptak a szomszédos bokrokra, ahonnan a tűz elterjedt a Vallenga-öblöt környező erdőre. Nemsokára a levegőbe repült a legközelebbi raktár, amelyben 60 tonna ballistit volt. A rettenetes robbanást egész déli Isztriában hallották. A nagy légnyomás bezúzta a város összes ablakait, az üzletek redőnyeit feltolta, sok háztetőt lesodort, házfalakat be döntött és hatalmas fákat tövestől kitépett. A város lakossága rémülten menekült ki az utcákra. A katonai parancsnokság az egész

várost alarmirozta. Minthogy az a veszély fenyegetett, hogy az öbölben levő összes munió-raktárak felrobbanhatnak, a lakosságot azonnal eltávolították a városból. A kivezető utakon ezrével menekültek az emberek. A helyőrség a legnagyobb önfeláldozással vett részt a tűz oltásában. Reggel három órára sikerült a tüzet lokalizálni. Tíz katona soráról, akik a levegőbe repült raktárnál teljesíttek szolgálatot, semmit sem tudnak. Valószínű, hogy valamennyien elpusztultak. A levegőbe repült depó helyén háromezer négyszög méter széles és öt méter mély kráter keletkezett. A városban keletkezett kár meghaladja a kétmillió lírát. A megsebesült polgári lakosság számát még nem sikerült megállapítani. Másnap reggel megengedték az elmenekült lakosoknak a városba való visszatérést.

A hatóság megindította a szigorú vizsgálatot, mert alapos a gyanu, hogy merényletről van szó.

Akit kivégzése után ítélnék elzárásra.

(Panagla Lajos büntetését helybenhagyta a tábla)

Nem mindennapi ügyben érkezett döntés az aradi királyi törvényszékhez. A timisoarai ítéltábla helybenhagyta a cluji tpmplomrás tettesének, Panagla Lajosnak büntetését. Panagla Lajos tudvalevőleg kirabolta a cluji

Mátvás templomot, de nem sikerült megszöknie, mert Aradon az államrendőrség ártalmatlanná tette. Panagla Lajosnak egyéb bűnök is terhelték lelkiismeretét. Így például alig néhány évvel ezelőtt Butoniben rablókivégzést követett el. Panagla Lajos a télen az aradi királyi törvényszék büntetőtanácsa hét esztendei elzárásra ítélte. Panagla a tárgyalás végén odakiáltotta az újságíróknak:

— Azután kérem a szerkesztő urakat, hogy ne írják meg ezt a

hét mázsát, mert még nem egészen perfekt a dolog.

Igaza volt Panaglának. Csak hamar sikerült megszöknie a nagystíli gazembernek és az aradi ügyészségi fogháztól emléket is vitt magával. Kirabolta a törvényszéki bünelkamrát és annak tartalmával együtt megszökött. Azóta kalandos hírek érkeztek Panagláról. Az összes erdélyi lapok budapesti jelentések nyomán hírt adtak róla, hogy Panagla Lajos a pestvidéki törvényszék statáriális ítélete alapján kivégezték, állítólag a butoni rablókivégzés miatt. Mindenestre tény, hogy Panagla fellebbezésére a válasz kissé későn érkezett meg az aradi törvényszékhez, mert egyelőre legkevesebb sem aktuális Panagla büntetésével foglalkozni.

A lótolvajok.

(Áruló nyomok az országuton.)

Érdekes, tipikus kis cigányok ültek ma a törvényszéken a vádlottak padján. A társaságot sorozatos lólopással vádolták. A vád szerint a barna legények lelkiismeretét ez évben egyedül tizenkét-szeri lólopás terheli. Legutoljára azonban bámulatos ügyességük ellenére is rajtavesztettek. Május havában történt, hogy elbizakodva eddigi sikereiktől vakmerő lólopásra szánták el magukat. Tervüket fényes nappal és kezdetben pompás sikerrel vitték ki: egy solymosi földesgazda istállójából nappal kihajtották az összes lovakat. Közben azonban különös pehjük támadt a cigányoknak. Az eső nagy meleg szemekben puhára mosta fel a kanyargó solymosi országutat, amelyen a cigányok által vezetett lovak patái élesen felejtették rajta az árulkodó nyomokat. És a solymosi csendőrség már egy fél-

óra múlva a biztos nyomokon haladva, ráakadt a cigánybandára az ottani nagyerdő közepén és ott az összes lovakat sikerült is össze fogdosni. Május óta vannak az aradi ügyészség fogházában a lóköltő cigányok, míg végre azután a mai nappal az ő ügyükre is rákerült a sor. A társaság vezére azonban, az élénk gesztusu Ciuciu Balcu nem akart olyan egyszerűen belenyugodni abba, hogy őket minden bizonyíték és szerintük minden ok nélkül egy tízperces rövid tárgyalás alatt elítéljék. Ciuciu kijelentette, hogy a lólopást nem ők követték el és amit a vizsgálóbírónak elmondott, az csak mese, kigondolt hazugság. A csendőrok előtt beismerete ugyan bűnét, de csak azért, mert azok ütlegetéssel kényszerítették őket a vallomásra. Dr. Moldován Silvius törvényszéki elnök végül is tanu kihallgatásokat rendelt el abban az irányban, hogy vajon tényleg megverték-e a cigányokat a csend-

őrok. Ezért a tárgyalást elhalasztották.

Magyarország

és a népszövetség.

(Apponyi Albert lesz a delegátus.)

BÉCS. A genfi népszövetség működéséről szóló jelentés megjelent füzetben. A jelentésben 39 oldalon Magyarországnak a népszövetségbe való felvételére vonatkozó kérvénye szerepel. Magyarország kifejti azt a jogalapot, amelynek alapján felvételét szorgalmazza. A mai Magyarország, mondja a kérvény, megfelel a felvétel minden követelményeinek: független állam, törvényes kormány kormányoz, megállapított határai vannak, alkotmánya van, amely a jog, szabadság és igazságosság alapelvein épült fel, nemzetgyűlése az általános választójog alapján ült össze és a kormány bebizonyította, hogy szilárdan elvan tökévelve nemzeti kötelezettségei teljesítésére. A jelentés végül megemlíti, hogy abban az esetben, ha a népszövetség felveszi kötelekbe Magyarországot, a magyar kormány gróf Apponyi Albertet bizza meg Magyarország képviselőjével.

Shacleton új expedíciójá

LONDON. Shacleton új expedíciós hajója, a Quest már annyira elkészült, hogy hamarosan elindulhat Southamptonból. A hajó felszerelését nemsokára befejezik s azután a Quest egy francia kikötőben fedélzetére veszi azokat a készülékeket, amelyeket a monacoi herceg rendelkezésére bocsátott. Az angol admirális gondoskodott az oceanográfiai segédeszközökről, a repülésügyi miniszterium pedig a repülésben kiképzett néhány expedíciós tagot. Az expedícióval két filmoperátor is megy. Az expedíció 15 tiszteje részt vesz a háborúban. A Quest tízezer mérföldet haladhat anélkül, hogy szemel venne fel. Miután Shacleton Angliában és Kanadában nem tudott megfelelő pénzt szerezni, az expedíciót a sarkkutató egyik iskolatársa, J. Rowett finanszírozza. Shacleton augusztus 20-án hagyja el Londont s Franciaországon és Madeirán át a Fokvárosba utazik. Quest, amely két évre való élelmiszert visz magával, márciusban Délgeorgiánál kezdi meg útját a délisark felé.

Kériék beszámíthatók.

(Paksy és a Balóné téle emlékkönyv.)

BUDAPEST. A Tisza per tegnapi tárgyalásán dr. Németh Ödön törvényszéki orvosszakértő a vádlottak elmebeli állapotáról szóló szakvéleményét fejtette ki. Kéri Pálról azt jelentette, hogy teljesen beszámíthatónak tartja, hasonlóképpen Vágó-Wilhelm Jenőt és Lengyel Lászlót.

BUDAPEST. A tegnapi főtárgyaláson Nagy Károly főkapitány helyettest hallgatták ki. Az elnök felmutatta előtte Balóné hies emlékkönyvét. Nagy Károly az emlékkönyv aláírásaiban felismerte Paksy detektív kézírását.

H I R E K.

A legforróbb nap.

(Negyvenhat fok Celsius. — Perzselő déli szél.)

A hetek óta tartó kánikula ma érte el tetőfokát. Ha ezen túl emelkedik a hőség, megszününk a mérsékelt égöv boldog lakói lenni és bizvást a legforróbb Szaharába képzelhetjük magunkat. Az eddigi forró napokon a hőmérő 40—42 fok Celsiusot mutatott ma pedig a déli órákban a napos oldalon 46 fok Celsiusot tüntetett fel a hőmérő, míg árnyékban a higgyan 35 fokra szállt le. A legöregebb emberek sem emlékeznek arra, hogy Aradon valaha is oly nagy lett volna a hőség, mint ma. Pedig kedvező auspiciumok között indult a mai nap. Reggel szürke fellegek borították az eget és mindenki epedve várta a megváltó esőt. Ehelyett azonban dél felől forró szél, az ugynevezett Sirocco kerekedett, amely elűzte a fellegeket és csakhamar az opálosan kék égről perzselő sugarakat lövelt a nap az eltikkadt városra. A kábitó, torró szél ránehezedett az emberek tüdejére és felkavarta a kiszáradt utókat porát.

— **Hegedüs és az amerikai magyarok.** Budapest. Hegedüs Lóránt magyar pénzügyminiszter a pittsburgi Magyar Híradó szerkesztőségéhez intézett levelében azt írta, hogy még ebben az évben Amerikába megy. Hegedüs személyesen akar meggyőződni az amerikai magyarság 60 milliárd koronájáról, amit Magyarország talpraállítására használnak fel.

— **Az új prefektusi titkár.** Jelentette az Aradi Közlöny, hogy Radu Pancu prefektus titkára, Trailescu-Jonel megváltik állásától. Helyére a prefektus Sabin Stefanuc régi szolgabíró nevezte ki. Az új prefektusi titkár ma kijelentette munkatársunk előtt, hogy állását, a melybe közvetlenül Arad megye prefektusa nevezte ki, a mai nappal elfoglalja. Most már csak a belügyminisztérium megerősítése hiányzik és akkor véglegesítve lesz.

— **Rádium egy csanádmezei forrás vizében.** Csanádapáca községben Oberschall József földbirtokán ártézi kutatástak. A vizelemezés után megállapították, hogy nagymennyiségű kén és vas mellett rádium is fordult elő. Tudományos körökben az eset iránt nagy az érdeklődés.

— **Az ujaradi kintasításokról** legnap közölt tudósításunkban megemlékeztünk özv. Bonyhádi Sándornéről is, akit szintén evakuálni akarnak, holott dokumentumai vannak arról, hogy 1914-elejen is már Ujaradon lakott. Félreértések elkerülése végett megállapítjuk, hogy az adatokat nem özv. Bonyhádinétől, hanem fiától: Bonyhádi Andortól kapjuk.

— **Öngyilkos urinó.** Budapest. Széplényi Zsigmond budapesti műkereskedő icicsége Gyopáros-fürdőn, a szállóában meggyújtotta önmagán a ruháját és szörnyű kínok között meghalt. Az urinó buskomor volt, mert egyetlen 10 éves leánykája meghalt.

Sztrájk az aradi vaggongyárban. A mozgalom jogosulatlan.

Az Astra vaggongyár munkásai ma feljelentést tettek a munka felügyelőségnek a gyár igazgatósága ellen, hogy nem akarja betartani a kollektív szerződést. A kollektív szerződés értelmében ugyan is a munkások osztályozását az igazgatóság egy munkás megbízott bevonásával végzi. Ezzel szemben az igazgatóság a munkások szerint az osztályozást a munkásság tudta és beleegyezése nélkül eszközölte. Popescu munkaügyi felügyelő ma délelőtt megjelent a

— **Kimutatás a munkaadókról és munkásokról.** A munkaügyi minisztérium ma rendeletet küldött az aradi munkafelügyelőséghez, amelyben felhívja, hogy az aradi összes munkaadó és munkás-szindikátusokról és szervezeteiről részletes kimutatást küldjön. A szindikátusok vagy szervezetek megalkulásának időpontját, azok célját is ki kell tüntetni a kimutatásban. Azonkívül a tagok számáról és arról, hogy a szindikátusok vagy szervezetek jogi alakulatok-e, szintén pontos kimutatást kell küldeni.

— **Készülődés a svédországi választásokra.** Stockholm. Az összes svéd pártok nagy energiával kezdték meg a készülődést a képviselőválasztásokra. A polgári pártok szövetsége léptek a szociálisták ellen, mert a szociálisták kormány három esztendő uralma alatt alaposan megrontotta az ország gazdasági helyzetét.

— **A fiúkében is.** Az országos kiállításal kapcsolatosan szeptember 11-én Bucarestben áruminta-vásár lesz. A CFR, vezérigazgatósága ebben az ügyben rendeletileg közölte ma az aradi vasutigazgatósággal, hogy tekintve azt a körülményt, hogy a kiállítás a nemzeti ipar fejlődését szolgálja, a kiállítás rendezőinek megengedi a CFR, hogy a reklámokat nemcsak az állomásokon, hanem a vasúti fiúkében is elhelyezhetik.

— **Bulgária leszerel.** Sófia. Dimitrov bolgár hadügyminiszter egy újságnak kijelentette, hogy a bolgár hadsereg októberre feloszlik. Senkisé nem jelentkezik a zsoldos hadseregbe.

— **Az összehírás.** Pénteken, e hó 12-én az összehírás sorrendje ez: I. rendőrkerületben: Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Neumann cég oldala és Str. V. Stroeescu (Teleky-utca). II. rendőrkerületben: Str. Bucur (Eötvös-u). III. rendőrkerületben: Str. Abatorului (Vágóhid-u), Str. Secerei (Sarlott D.) és Str. Dimitrie Raicu (Andrényi K.-u.) az elmaradtak. IV. Calea Bihorului (Nagyvárad-ut).

— **Utleveléket fix terminusra** legelőször látta moztat a Kelet hírlapiroda, Arad.

— **Ausztria oszód előtt.** Bécs. Az osztrák korona újabb zuhanásával kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy az osztrák kormány a további árfolyamzuhanás megakadályozása céljából bezárja a bécsi tőzsdét. A lapok a legnagyobb elkeseredés hangján írják a kormány pénzügyi politikája ellen s ama véleményüknek adnak kifejezést, hogy Ausztria és az osztrák nemzet nem menekülhet ki a biztos csőd elől.

gyárban és megpróbálta az ellentéteket elsimitani. A munkaügyi felügyelő közbenjárása sikertelen maradt és a gyár munkásai ma délelőtt 10 órakor sztrájkba léptek. A jegyzőkönyv felvétele után megállapították, hogy a munkásság sztrájkja a Trancu Jassi féle törvény értelmében jogosulatlan. Az ügy iratait áttették az aradi királyi törvényszékhez. A rend fenntartása érdekében a gyár igazgatósága karhatalmat kért a rendőrségtől.

— **Venezoloz megnősül.** Páris. Venezoloz volt görög miniszterelnök, aki özvegy ember, eljegyezte Silipi francia hölgyet. A menyasszony igen előkelő, dúsgazdag családból származik.

— **A vasúti hírlapárúsítás.** Egyik lapársunk közleményével szemben az aradi vasutigazgatóság annak a közlésére kért fel bennünket, hogy az aradi üzlethez tartozó vasúti hírlapárúsítók az aradi kerületi vasutigazgatóság nem mondott fel. Az eddigi diszpozíciók szerint még csak felmerült az a terv, hogy a likvidálás folyamán az év vége felé az állam átveszi a budapesti csomagszállító részvénytársaságtól a kioszkokat, amelyekben azután más bérleket fog elhelyezni a CFR.

— **Egy kis pikantéria.** Talán még sohasem készülték olyan hatalmas méretű ünnepségre, mint a tündögző augusztus 14-én tartandó parkünnepélyre. Az előkészületeknek egy kis pikáns háttere is van. Az egyik sátorvezető társasága ragaszkodott ahhoz, hogy a nagy melege való tekintettel, fürdőruhában szolgálhassák ki a közönséget. Viszont a sátrakat látogató közönség is fürdőruhában fogyaszthassa a hűtőitalokat. A rendezőség elfogadta a sátorfőnök érveléseit és pártoló értelemben terjesztette elő a kérést a legutóbbi értekezleten, ahol elfogadták a tervet azaz a módosítással, hogy a fürdőruha engedélyeket megadja, de azt a sátor majd a strandon állítják fel. Így a tündögző parkünnepélye azoknak is hozzáférhetővé teszi az adakozást, akik a Maros üdítő hullámaival nem cseréltek fel a park hűs, árnyas lombjaival.

— **A városi posztógyár.** A volt honvédhuszáraktanyában létesítendő zsoldos posztógyár ügyét tárgyalta ma délelőtt a gyáralapító-bizottság. A bizottság elfogadta a tanács álláspontját, amely szerint a laktanya telkét és épületeit másfél millióért eladja a város a gyárnak, kiköti azonban, hogy a gyárat a laktanyába vezető iparvasut létesítését követő 15 hónapon belül üzembe kell helyezni. A posztógyár érdekességének fele román, fele csehszlovák kézre kerül. A technikai és kereskedelmi vezetést teljesen a zsoldos gyár érdekességének engedik át.

— **Egy detektívvel feltűt autó belefutott a Dunába.** Budapest. Kemény István, Róna Ernő és Patai Tibor detektívek egy nyomozásból kifolyólag vasárnap délután autójukkal igyekeztek a pécsmezei komphoz. A magas, keskeny Dunától szembejött velük egy szekér, amelyen tízen ültek. A lovak megbokrosodtak az autóbiltól és a szekeret a benülővel együtt lerántották a töltésről. A benülőnek, eltekintve kisebb sérülésektől, komolyabb bajuk nem történt. Mikor azután az autóbilt a partról behajtott a kompra, az autóbilt feke elromlott és az autóbilt vezető Róna detektív felügyelő nem tudta megállítani, úgy, hogy

az autó ciele a kompról beleszaladt a Dunába és Róna detektív is a vízbe esett. A másik két detektív idejében kiugrott. A víz alacsony állású volt és így sem Rónának, sem az autóbiltnek komolyabb baja nem esett. Hosszas munka után kiszabadították az autóbilt és folytathatták a nyomozást.

— **Belgrádból eltoloncolták a kommunista-képviselőket.** Belgrad. A szerb hatóságok eltoloncolták a volt kommunista-képviselőket illetőségi helyükre, ahol rendőri felügyelet alatt lesznek.

— **Lenin Capri szejetero megy.** Reval. Hiteles forrásból megerősítik azt a hírt, hogy Lenin elhagyja Oroszországot. A moszkvai angol misszió utján kérdést intézett az angol kormányhoz, hogy megengedi-e neki a beutazást Angliába? Ha kérélmét elutasítan intézik el, akkor Lenin Capri szejetero megy, ahova az olasz kormány megadta a tartózkodási engedélyt.

— **Három percig a víz alatt.** A francia tudományos akadémia egyik legutóbbi ülésén Bourgeois tábornok, az akadémia tagja érdekes előadást tartott, amelyben azokat az élettani feltételeket fejtette ki, melyeknek betartása mellett bizonyos uszók néhány percen át minden különösebb megerőltetés nélkül a víz alatt tudnak tartózkodni. Ezt az előadást bemutató kísérlet követte, mely másnap folyt le a Trocadero Aquariumában. Számos tudós jelenléteben. A kísérlet a MaIn jelentése szerint pontosan igazolta a tudós tábornok következtetéseit. Lalyman mezini polgármester többször egymásután alámerült a vízmedencében s három percen át a víz alatt tartózkodott, beartva az akadémikusoknak egyelőre nem ismertett élettani feltételeit, anélkül, hogy a legcsekélyebb kényelmetlenséget érezte volna.

— **Tíz százalékkal apadt Bécs lakossága.** Két szomorúan érdekes statisztikai kimutatás tárja felénk azt a rettentő nyomorúságot, melybe Bécs lakossága jutott és tesz bizonyosságot arról, hogy különösen a Bécsben élő gyermekek testi és szellemi fejlődésére mennyire halott és hat a háboru okozta nyomorúságos helyzet. Bécs lakossága 1910-től 1921. január 31-ig 190.095 lélekkel lett kevesebb, ami egy kétmillió lelkét számláló városnak majdnem 10 százaléka. Bécs lakossága a háboru előtt évente 1.4 százalékkal szaporodást mutatott, míg a háboru alatt és annak utóhalála következtében óriási csökkenés állt be, amely csökkenésből gyermekekre nem kevesebb, mint 130.000 lélek esik. Amikor ez a statisztika megjelenik, egyúttal az is kiderül, hogy öt népiskola szűnt meg legutóbb Bécsben. Ludoka Bécs tanulóinak számának katasztrofális csökkenésében kereshető és található. A legutóbbi hét folyamán a bécsi elemi és polgári iskolák tanulói száma 240.000-ról 180.000-re süllyedt.

— **Arabok a zsidók ellen.** London. Palesztinából arab küldöttség érkezett Londonban, hogy az angol kormánynál panaszt tegyen a palesztinai állapotok miatt. Az arab kiküldöttek elmondták, hogy a palesztinai araboknak nincs megfelelő keresetük, mert máshonnan hoznak munkaerőt. Az egész lakosság hét százaléka zsidó s a többség arab, amelynek jogait és megélhetését a cionista mozgalom elneben biztosítani kell.

El a kommunizmustól!

Pénzügyi reform Oroszországban.

MOSZKVA. Egy szikratáviró az oroszországi pénzügyi reform alapelveit a következőkben ismerteti: A pénzügyi válság úgy következett be, hogy az államnak egyáltalán nem voltak jövedelmei. Ennek következtében minden állami berendezkedés szabad használatának elvétől eltérnek s ezért bevezetik a vasuti, postai és távirati díjszabást és a közvetlen adókat. A moszkvai szovjet határozata értelmében a vasuti díjszabás egyik állomástól a másikig 2000 rubel. Adóval elsősorban az ipart terhelik meg és főként a spekulációra vetnek ki súlyos adóterheket. Szeptember 9-én Moszkvában pénzügyi kongresszus lesz, amely a pénzforgalmat akarja szabályozni.

Ausztria

nem csatlakozik a kis antanthoz.

Az ausztriai Hallstadtban most fog találkozni Csehország és az osztrák köztársaság két elnöke, hogy fontos kérdéseket beszéljenek meg. A hallstadti konferencia elsősorban a Habsburgok ellen irányul. Cseh részről fel fogják vetni újból a korridor tervét, hogy Magyarországot teljesen elszigeteljék. Ezzel kapcsolatban az a terv is felmerült, hogy Ausztria csatlakozzék a kis antanthoz.

BÉCS. Ausztria egész közvéleményét foglalkoztatja a hallstadti tanácskozás. Az a vélemény alakul ki, hogy Ausztria nem fog csatlakozni a kis antanthoz.

BÉCS. *Massaryk* cseh köztársasági elnök és *Hainisch* osztrák köztársasági elnök találkozásának eredménye, a bécsi lapok szerint kielégítő. *Benes* cseh külügyminiszter és *Schober* osztrák kancellár megbeszéltek a gazdasági politikai kérdések egész tömegét a legnagyobb egyetértésben. A két kormány programja az, hogy a békeszerződések alapján Középeurópában a helyzetet megerősítse, a rendet és nyugalmat biztosítsa.

Uszónadrág politika

(*Botrány a prágai strandon.*)

Érdekes epizód történt a minap Prága strandfürdőjén. A kánikula elől mindenki a Moldau vízében keresett enyhülést. Egyszerre csak nagy botrány támadt. A fürdő vendégei összeszaladtak és ököllel bottal fenyegettek egy fürdővendéget. A fordulás oka az volt, hogy az illető ur feketesárga színű uszónadrágot viselt. A felhevült tömeg azt követelte tőle, hogy nyomban vesse le a nemzeti érzelmeket sértő uszónadrágot. — A megtámadott urat, aki egyébként abszolút cseh volt és egy árva kukkot sem tudott németül, úgy meglepte a váratlan botrány, hogy azt sem tudta megérteni, miről van szó. Később azzal védekezett, hogy a konfliktus tárgyát képező ruhadarabot évekkel ezelőtt nénijétől kapta s annak akkor még kék-sárga színe volt. — Hasztalanul. A cseh kénytelen volt eltávozni a fürdőből és tovább izzadni az augusztusi kánikulában.

Renoválják a román székesegyházat.

(Művész freskók a görög keleti templomban)

Az aradi görög keleti román egyház nemrég nyilvános pályázatot hirdetett a székesegyház renoválásához szükséges kőműves munkákra és a templom befejezésében elhelyezendő művészi freskók festésére. A kőműves munkákra több aradi vállalkozó nyújtotta be pályázatát. A freskók festésére két aradi kőművész pályázott. Egy e célra összeállított bizottság felülvizsgálta a pályázatokat, amelyek közül a legelőnyösebbnek Tabakovits Emil aradi építész ajánlatát találta. Így a bizottság a kőműves munkákkal Tabakovits Emilt bízta meg, aki 70 ezer leierért vállalta el

a székesegyház renoválását. A freskók festésére vonatkozólag még nem döntött a bizottság, mert az a célja, hogy tökéletes, marandó, művészi munkát produkálhasson. Ma délelőtt dr. Ciuhandu görög keleti szentszéki ülnök, Vatian esperes és Rozvány Pál mérnök kiutaztak Nadlacra (Nagylakra), ahol megtekintik a román templom művészi freskóit. Innen Timisoarara (Temesvárra) utaznak, ahol szintén tanulmányozni fogják az ottani templom falfestményeit. Hazaérkezésük után fognak dönteni, hogy kit bízhatnak meg a székesegyház freskóinak festésével.

Közeledés Anglia és Franciaország között

(Megoldás előtt a felsősziléziai kérdés.)

PÁRIS. A Havas-ügynökség jelenti: Lloyd-George javaslatára a legfelsőbb tanács újabb szakértői véleményt kért a felsősziléziai kérdésről. Német körökben remélik, hogy olyan kompromisszum jön létre, amely meghagyja Németországnak az ipari területeket. A németek között fájdalmat keltett Pless és Rybnik kerületeknek a vitából való kirekesztése. Ebből azt következtetik, hogy a két kerület végérvényesen Lengyelországnak ítélték. Rosenbergnél lengyel felkelők áttörtek a határon. A német rendőrök és angolok visszaverték a felkelőket.

PÁRIS. A legfelsőbb tanácsban biztosra veszik, hogy a hét folyamán sikerül megegyezésre jutni Felsőszilézia felosztásának kérdésében, mert az angol delegáció engedett eredeti merevségéből. A Gaoluis című lap azt indítványozza, hogy a felsősziléziai kérdést bízzák az amerikai és olasz döntőbírókra. A lap ettől azt az ered-

ményt várja, hogy vissza fognak térni a Sforza-vonal elfogadásához.

BAZEL. Lloyd-George angol miniszterelnök lord Curzonnal együtt a felsősziléziai kérdésben nyilatkozatot szövegez, amelyben a francia álláspont javára engedményt tesz, másfelől megkívánja Franciaországtól, hogy eddigi álláspontját megváltoztassa.

PÁRIS. A legfelsőbb tanács tegnapi ülésén a felsősziléziai kérdésben felszólalt Bonomi olasz miniszterelnök és az angol és francia álláspont összeegyeztetésének lehetőségéről beszélt. Hajashi japán delegátus a gyors és igazságos megoldást ajánlotta. Délután a legfelsőbb tanács a keleti kérdést tárgyalta. Foch francia marsall jelentése színt a görögök eredményt értek el és ebben a pillanatban urai az Angorába, Szmirnába és Konstantinápolyba vezető utaknak.

Szűnjék meg a párttusa

(A magyar keresztény párt nem megy ellenzékebe.)

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlés mai ülésén Ugron Gábor szavazta a tegnapi viharos szavazást. Arra kérte a nemzetgyűlési pártokat, hagyják abba a párttúsákat, munkálkodjanak a közös érdekekért annál is inkább, mert a szárazság katasztrófális az országra nézve és a munkanélküliség is nagy probléma. A béke súlyos gondokat rak a nemzet vállaira, s a pártoknak ezekkel a gondokkal kell törődniük. *Bottlik* József alelnök azt hangoztatta, hogy ő mindig a közszabadságokért küzdött, és tegnap is ebben az értelemben járt el.

BUDAPEST. Gróf *Andrássy* Gyula kijelentette, hogy a tegnapi eseményekkel kapcsolatosan szó sincs arról, hogy a keresztény párt ellenzékebe menjen. A kormány és a keresztény párt között nincs ellentét, csak az elnöklő *Bottlik* József eljárását helytelenítik. Az egyetlen eltérés a kormány és a keresztény párt között az, hogy a párt Rakovszki mentelmi ügyének

elintézését nyolc napos terminushoz kívánta kötni.

A magyar vagyonváltság.

(*Gaál Gaszton lesz a nemzetgyűlés elnöke.*)

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlés ma megkezdte a vagyonváltságról szóló törvényjavaslat tárgyalását. *Róbert* Emil előadó is merette az eredeti javaslattal szemben a bizottság által elfogadott javaslatot. Elsőnek *Lovász* János szólalt fel és kérte a nemzetgyűlést, hogy ne menjen túl azon a határon, amelyen a birtokosok teherviselési képessége áll. Ezért a pénzügyminiszter és a nemzetgyűlés felelősek. *Kerekes* Mihály erkölcsi kötelességnek tartja a pénzügyminiszter támogatását, de megállapítja, hogy a magyar nemzet nem bírja el a nagy adózást, mert a polgárok elmentek már a teherviselés legvégső határáig.

Este a kisgazda párt folytatta a vagyonváltság tárgyalását. Az értekezleten szóba került az elnöki kérdés is. *Gaál* Gasztont még e héten megválasztják elnöknek.

Tárgyalás a repatriáltakról.

Jelentette az *Aradi Közlöny*, hogy az aradi vasutigazgatóság hivatalos értesítést kapott a pénteken meginduló Máv. kiküldöttével való tárgyalásokra vonatkozólag, hogy a határon veszteglő repatriáltakat a Máv. minél előbb vegye át. Az aradi vasutigazgatóság részéről a bizottságban *Cigli* CFR. főfelügyelő, *Lázár* Vilmos felügyelő, *Rondolean* és *Albert* vasuti ellenőrök vesznek részt. A bizottságnak egyébként *Gritta* Ovidiu rendőrprefektus és *Vatian* Aurél a repatriáló hivatal főnöke is tagja. A bizottság holnap délelőtt 10 órakor utazik ki különvontattal Kurticsra, ahol azonnal megindulnak a tárgyalások.

Keresztény internacionálé.

(A keresztény szakszervezetek nemzetközi kongresszusát tartanak Zürichben.)

BÉCS. A múlt héten Milanóban Lanzerotti olasz képviselő elnöke alatt megalakult a keresztény nemzetközi szervezetek előkészítő bizottsága. Az alakuló ülésen Svájc és Németország kiküldöttjei is részt vettek. Corti ügyvezető titkár előterjesztette részletes jelentését, amely szerint az internacionale számára megnyitják Nyugat- és Középeurópa összes országainak, valamint egyes délamerikai államok munkásszervezeteinek csatlakozását. A jelentés arról is beszámolt, hogy a külföldi államokban különböző nyelvű kérdőíveket bocsátottak, hogy pontos statisztikai adatokat nyerjenek a keresztény szervezeti mozgalmakról. Chiri kapitány javaslatára a milanoi konferencia elhatározta, hogy augusztus 20-án és 21-én megrendezi a keresztény szakszervezetek nemzetközi kongresszusát, amelynek feladata a keresztény internacionálé megalakításának előkészítése lesz.

A megüresedett színeszlakások.

(Dönteni fog a lakásbizottság.)

Az aradi városi színház távozó tagjai nemrégiben azzal a kérelemmel fordultak dr. *Chichin* Rémus lakáshivatali elnökhöz, hogy megüresedő lakásaikat a társulat új tagjai kaphják meg, vagy pedig a társulat ittmaradó régi tagjai között osszák szét, akik nem rendelkeznek megfelelő lakással. Dr. *Chichin* akkoriban nem adhatott biztos választ a küldöttségnek, mert a lakásbizottság elnöke, *Balteanu* Fag táblabíró nem tartózkodott Aradon. *Balteanu* táblabíró ma visszaérkezett Aradra és a lakásbizottság vezetését ismét átvette. A bizottság első ülése szombaton lesz, amelynek napirendjén elsősorban a színeszlakások felletti általános döntés szerepel. Remélhető, hogy az illetékes tényezők jóakarata azt fogja eredményezni, hogy a lakásbizottság elvben elhatározza, hogy a megüresedő színeszlakásokat, csak színészek kaphatják.

— **Elítelt kommunista vezér.** Brunn. A legfelsőbb törvényszék jóváhagyta Munára, a hírhedt kommunista vezérre kiszabott 18 hónapi börtönbüntetést.

— **Jelentkezzenek a lakásigazolványaikért** a következő akták tulajdonosai: 3041, 3028, 3009, 2995, 3289, 3081, 3095, 3297, 3279, 3268, 3227, 3216, 3211, 3198, 3111, 3162, 3145, 3146, 3124, 3126.

— **Egy család a millenniumi emlékműhöz költözött.** Budapest. A millenniumi emlékoszlop tövében a járókelők hétfőn este egy teljes hálószobaberendezésre akadtak. szépen megve-tett ággyal, hóféhér ágyneművel. Az aszfalton színlén ággyal volt, az ágy lába mellett pedig szekrény, mosdó-asztal és egyéb holmi volt elhelyezve. Az ágy szélén ott ültek a lakók, névszerint Balázs József munkás és felesége, valamint a nővére, akik elpanaszolták, hogy még a múlt héten lakoltat-ták őket ki Amerika-ut 7. szám alatti lakásukból, ahol albétfők voltak. Kila-koltatásuk azért történt, mert a főber-lőjük jogtalanul lakott a lakásban és vele együtt kerültek az utcára. Egyideg az udvarban lanyáztak, de a „jószívű” lakók nem akarták őket ott megtűnni, mire Balázs Józsefnek az az ötlete tá-madt, hogy odahurcolkodik az ezeréves emlékmű mellé. Abban reménykedett, hogy ezen az exponált helyen szemet fog szúrni a halósági közegeknek és majd csak elhelyezik őket valahol.

Nagy tűz Bucurestiben.

(Több gyár leégett.)

BUCURESTI. Hétfőn éjjel ed-dig ismeretlen okból nagy tűz ke-letkezett a *Busteanul* fűrészgár-ban, a mely az egész gyártelepet és több szomszédos épületet telje-sen elhamvasztott. Leégett a szom-szédságban levő Almajanu féle kö-telgyár az Aurora sajtgyár egy része és több magánépület. A tűz-oltók sokáig nem tudtak az oltás-hoz fogni, mert nem volt elegendő viz. A *Busteanul* gyár könyvelt egy *Marinescu* nevű lelkész men-tette ki a lángokból. A pénzszekré-nyek a nagy hőségben megolvad-tak. A kár több millióra rug.

A közszállítások Magyarországon.

(Interpelláció a nemzetgyűlésen.)

BUDAPEST. A magyar nem-zetgyűlés mai ülésén Ugron Gá-bor meginterpellálta a pénzügy-minisztert és a kereskedelemügyi minisztert a közszállítások sza-bálytalansága ügyében. Ugron megkérdezte a kormánytól, haj-landó-e a jövőben a közszállítási szabályzatoknak a versenytár-gyalások kiírására vonatkozó rendelkezéseit az állami szük-ségletek beszerzésénél is érvé-nyesíteni. hajlandó-e a Wolfner-gyárral kötött szerződést szor-mírozni és végül hajlandó-e a köz-tisztviselők szükségletét a hazai ipar révén szerezze be? Hegyes-halmi Lajos kereskedelemügyi miniszter megnyugtató választ adott az interpellációra.

Drágulási hullám.

— Budapesti levél. —

BUDAPEST. A magyar ko-rona árjavulása az egész gazda-sági és kereskedelmi életben erős depresszióval járt. A korona egy szerre többet ért, még pedig jó-val többet, csaknem százötven százalékkal és ezt nyomon kö-vette természetszerűleg a belföldi áruk hirtelen leszakadása. Miután a valuta árjavulása egyidjűleg jött a nyugatról kiinduló olcsó-sági hullámmal, nem egy lassu árlemorzsolódás történt, hanem egy árzuhanás. Növelte a depresz-sziót az is, hogy a kereskedők, spekulánsok mind többnyire ere-jükön túl vásároltak árut, úgy, hogy a hirtelen kínálat szinte pá-nikszerű derutot idézett elő egyes cikkekben. Ilyen körülmények között érthető, hogy különösen az export-import-kereskedelem, azután a közvetítő kereskedelem rendkívüli veszteségeket szenvedt, de a felhalmozódott készletek következtében a gyáripár is kény-telen volt üzemet restringálni. A pénzszüke, ami a korona árjavu-lását nyomon követte, a tőzsdén abnormális áreséseket váltott ki. A kiskereskedelemben, miután a kereseti lehetőségek lassankint megszűntek, az emberek csak a napi szükségletüket szerezték be és így az általános gazdasági forgalom a minimumra redukáló-dott.

A korona lassu, de állandó árcsökkenése, ami legutóbb kö-vetkezett be, természetszerűleg éppen az elkekezdő visszahatást szülte. A korona értékcsökkené-sével párhuzamosan megjavultak az exportkilátások és ezzel lehe-tővé vált a gyáripár további üzem-korlátozásának elkerülést. Meg-élénkült máris az export-import tevékenység és ezek a cégek most sietnek tudni drága áron összevásárolni készleteiken, még akkor is, ha már csekélyebb vesz-teésekkel számolni is kell. De azok a cégek, amelyek egyfelől valután, másfelől árucikkek ár-esésén sokat veszítettek, termé-szetesen különösen sietnek meg-ragadni az alkalmat, hogy üzle-teiket, amennyire lehet, lebonyo-lítsák. A nagykereskedők, külö-nösen, akik külföldről importál-nak, mondják, hogy kettős vesz-teséget okozott nekik a korona árhullámzása, illetőleg vissza-esése, mert már azzal számoltak, hogy a korona árfolyama állandóan javulni fog. Rosszul járt különösen a textilszakma. De a ke-reskedők másfelől kompenzáció-hoz jutottak meglevő árukész-letük értékjavulása következté-ben. A korona árcsökkenése nem csak a tőzsdén és a valutadrágu-lásból kifolyóan az árupiacon is. A közönség helyzete ugyan nem javult, mert a kereseti lehetősé-gek éppenséggel nem javultak meg-de mégis, mivel a közönség leg-nagyobb része magas árakon vá-

sárolt-üzleteit, áruit és értékpa-pirjait most eladni kezdheti na-gyobb veszteség nélkül, a keres-kezők általában az üzleti forgal-mot megeléknkülését várják. Egy-előre azonban az a helyzet, hogy csak a tőzsdén és a valutákban idézett elő drágulást, ha-nem éppen a valutadrágu-kiül, hogy a közönség vásárlóké-pessége növekedne. A krach mély pontja óta különösen az elsőrendű életszükségleti cikkek ára emel-keedett. Így például a nevezetesebb cikkek közül férfiharisnya, amely 50—100 korona volt, ma már 100—250 korona. Női harisnya, mely 100—250 koronáért korlátlanul volt kapható, ma már 150—350 korona. A közepes minőségű in-gek ára 300—500 koronáról 400—700 koronára emelkedett. Külö-nösen számottevően drágult a szö-vetneműek ára. A cseh posztó a melynek télen még a legmagasabb ára 2500—3000 korona volt, lecsut minőség szerint 600—1000 koronára. Ma már ezekért a szövetek-ért is 800—1500 koronáig terjedő árakat kérnek. Az angol font drá-gulása következtében 1400—1600 koronáról 2800—3000 koronára emelkedett az angol posztó ára. Az e fajta posztóknak az ára télen még 4500—5000 korona volt.

Persze ismét új vagyonok ke-letkeznek és közben régi vagy-onok usznak el. Egyedül a nagy fo-gvasztó közönség az, amelynek helyzete mindenképpen remény-telen, mert hiszen a közelmúlt idők alacsony árai mellett sem tudták beszerezni a kevésbé pénzü emberek a legfontosabb szükségleti cikkeket.

Hozl.

* **A tenger leánya az Apollóban.** Nagy sikerrel mutatta be az Apolló színház a „Tenger leánya” című gyönyörű 6 felvonásos tengerész-drámát, amely a léma felfogásával, meséjével teljesen új adott. A „Tenger leánya” tárgyát a tengerészet romantikájából meríti és a természetből merített felvételei minden eddigi kísérletet meghaladott. A háborgó tenger és a nyugalomban és szelíd ábrándozások között ellérő élet kö-zötti kontraszt éles megvilágosítása a legjobb témát nyújtja a gyönyörűen kiállított képhez. A szépség és bájosság itt nem egy szereplő személyéhez fűződik, minden egyes felvétel, minden pillanat telve szépséggel és vonzó erő-vel és ez a körülmény biztosította a kép számára az elért forró sikert. A monumentális kép, amely külön látványosságot is jelent s amely a film-technika produktumainak remekműve, még pénteken és szombaton vetíti az Apolló színház.

* **Waldemár Psylander kép. vasár-nap az Urániában.** Az Uránia színház igazgatóságának sikerült megszereznie s műsorra tűzni a „Sfinx titka” című filmet, amelynek főszereplője Walde-már Psylander. Az elhunyt kiváló film-művész régen nem látott kedves alakja elevenedik meg szemünk előtt. A film-művészet korszakalkotó remeke, amely káprázatos kiállításával, mesteri rendezésével és a színes fényképezés töké-letes szépségével számtalanok lelkesé-désére fog rászolgálni. Szimbolizmusá-ban a Kelet bűbajos költészete és misz-ticizmusa elevenedik meg, csupa poézis és romantika ez a gyönyörű kép. Hétfőn kivételesen, tekintettel az ünnepra,

az Uránia színház előadást tart és szín-re hozza a „Tevéd nő naplója” című 6 felvonásos filmdrámát, főszerepben Er-na Morenával, a közönség körülrajon-gott kedvencével.

Közgazdaság.

A valutapiacon.

Augusztus 11. Zürichi nyitás: Berlin 732,5, New-York 594, Mi-lano 2590, Prága 755, Budapest 170, Zágráb 360, Bucuresti 770, Varsó 32, Bécs 80, osztrák lebé-lyezett korona 57.

Bécsi nyitás: Márka 1200, leu 1285, lira 4175, francia frank 7750, svájci frank 16640, dollár 980, szokol 1219, angol font 3612, dinár 2360, magyar korona 273, lengyel márka 49 és háromnegyed. **Kifizetések:** Zágráb 600, Berlin 1205, Prága 1220, Budapest 277, London 3637, Svájc 16650, Varsó 49, Amsterdam 30550, Newyork 950, London 3637 Páris 7800, Bu-curesti 1300. **Értékpapírok:** Osztrák Hitel 1700, Magyar Hitel 4200, Rimamurányi 5340, Magyar Államvasut 5550, Déli Vasut 3050, Salgótarjáni 9510.

Budapesti nyitás: Napoleon d'Or 1135, dollár 355—361, márka 444—451, osztrák korona 37 és egynegyed rubel 60, leu 468—469, szokol 450—457, lengyel márka 18.

Zürichi zárlat: Berlin 730, Hollandia 18425 Newyork 594, Lon-don 2169, Páris 4640, Milanó 2590, Prága 755, Budapest 170, Zágráb 362, Bucuresti 770, Varsó 32, Bécs 80, Osztrák lebélyezett ko-rona 58.

Bécsi zárlat: Márka 1200, leu 1260, lira 4325, francia frank 7575, svájci frank 16250, dollár 975, szo-kol 1215, angol font 3575, dinár 2320, magyar korona 280, lengyel márka 48 és egynegyed. **Kifizetések:** Zágráb 590, Berlin 1200, Prá-ga 1215, Budapest 282, Milanó 4350, Svájc 16300, Varsó 48 és fél-Amsterdam 30100, Newyork 983, London 3600, Páris 7600, Buca-rest 1260. **Értékpapírok:** Osztrák Hitel 1660, Magyar Hitel 4310, Rimamurányi 5280, Magyar Ál-lamvasut 5500, Déli vasut 2905, Salgótarjáni 9510.

Budapesti zárlat: Napoleon d'Or 1250, angol font 1344, dollár 355, márka 450, lira 1650, oszt-rák lebélyezett korona 37,75, rubel 59,5, lei 475 szokol 457, dinár 860, lengyel márka 18,5

— **Drágulás a budapesti élelmiszer-piacon.** Budapest. Az élelmiszer-piacon negyven százalékos drágulás állott be. A burgonya kilója 8, a paradicsomé 5—6 korona, egy darab tojás 4 korona, a zsir kilója 150, a zsirszalonnáé 130, a sertéshúsé 100 korona.

A szerkesztésért
KAROLY JÓZSEF
felel.

Idény előrehaladottsága miatt leszállított árak Bársonynál, Piata A. Iancu Szabadság-tér 17

